

kortare arbetstid

Den socialistiske utrikeskommentatorn i TV, Einar von Bredow, hör till dem som har ytterst svårt att välja mellan demokrati utan socialism och socialism med nödvändiga våldstillbehör. En mera sympatisk samvetskonflikt — som han delar med åtskilliga andra — redovisar han i ett "Öppet brev till SAP" i Aftonbladet (s). Han pekar där på hur levnadsstandarden i Sverige växer, medan misären i de underutvecklade länderna förblir oförändrad eller t o m ökar. Hr von Bredow pläderar därför för en ny allpartikonferens på Haga i syfte att möjliggöra ett inkomst- och konsumtionstak i vårt land. Han hänvisar till det faktum, att varje individ i den industrialiserade världen under sin livstid förbrukar upp emot 40 gånger mer av jordens sammanlagda resurser än individen i de fattiga nationerna — och ändå är vi inte nöjda utan siktar "cyniskt på ett ännu större överflöd för egen del med risk att den industrialiserade världen så småningom med maktmedel tvingas försvara sin välfärd mot jordens allt mer desperata underprivilegierade".

Mot bakgrund av hr von Bredows synpunkter är det intressant att ta del av det tämligen nya men med allt större frenesi framförda kravet på sex timmars arbetsdag, dvs 30-timmarsvecka. Reformen har framställts som ett radikalt kliv på jämlikhetens knaggliga väg. En av motiveringarna till att sextimmarsdagen bepryts med jämlikhetsetiketten är att den skulle underlätta kvinnans jämställdhet i samhället. Det är förmodligen riktigt. Ett

annat skäl, som man dock talar tyst om bland socialdemokrater men som säkert föränlett en stor del av förtjusningen, är att den är oskattbar. Den drabbas varken av skatt eller marginaleffekter. Finansminister Gunnar Sträng har ännu så länge inte funnit någon metod att införa en fritidsskatt. Det är givetvis en källa till irritation för honom. Att han inte gett den sittande parlamentariska skatteutredningen i uppgift att angripa problemet tyder på att han resignerat. Fritiden rör inget fiskaliskt nit på.

Visst kan det vara önskvärt att arbetstiden ytterligare förkortas. Ett av skälen till att socialdemokratiska kvinnoförbundet gjort sådan "succé med debatten och uppföljningen kring sextimmars arbetsdag" — för att tala med tidskriften *Fastighetsfolket* — är att reformen i och för sig är föga kontroversiell. Det är otvivelaktigt befogat, särskilt för vissa kategorier av arbetstagare, med kortare arbetstid. Det är en fråga om resurser och takt i den ekonomiska tillväxten när kravet kan realiseras. Före slutet av 1980-talet lär det knappast bli.

Men det har kommit in ett obehagligt inslag av hyckleri i diskussionen om kortare arbetstid. Kravet framställs som etiskt och moraliskt mycket mera högtstående än andra sätt att ta ut standard-

stegringen. Det är dock inte mera ideellt eller omaterialistiskt att tillskansa sig mera fritid än mera pengar. Båda luktar inte — eller lika mycket. I bägge fallen handlar det, om man så vill, om en lika otillbörlig metod att behålla vårt lands överlägsenhet gentemot u-länderna i fråga om levnadsnivå. Hr von Bredows maning om införande av konsumtionstak borde i konsekvensens namn även omfatta konsumtionen av fritid.

Det talas i väl valda ordalag om människans möjligheter till ett rikare liv om hon får större fritid. Självfallet. Men ett rikare liv kan man också skaffa sig med mera pengar. När det gäller att andligen vidga sina vyer kan den enskilde lika väl göra det med hjälp av större ekonomiska resurser som med ökad tid till förfogande. Det är intresseinriktningen hos individen som är avgörande. Fritiden är också en pryl, låt vara abstrakt, möjlig att bruka — och missbruka.

Låt oss gärna få kortare arbetstid! Men genomför vi sex timmars arbetsdag skall vi inte inbilla oss att vi globalt sett blir ett uns mera moraliskt högtstående än om vi föredrar att konsumera — och producera — mera handfasta prylar. Ökat sofflocksliggande gör oss inte till bättre världsmedborgare.

Matti Haggström